

Rapport 2015:26

Allarpsvägen

Fornlämning Ivetofta nr 4, 74,149 och 304, Ivetofta socken, Bromölla kommun
Arkeologisk förundersökning år 2014-2015

Ylva Wickberg

Rapport 2015:26

Allarpsvägen

Fornlämning Ivetofta nr 4, 74, 149 och 304, Ivetofta socken, Bromölla kommun
Arkeologisk förundersökning år 2014-2015

Ylva Wickberg

Fornlämningsnr: 74, 304
Allarpsvägen, Ivetofta socken
Bromölla kommun
Skåne län

Sydsvensk Arkeologi AB

Kristianstad

Box 134

291 22 Kristianstad

Telefon (Regionmuseets växel): 044-13 58 00

Malmö

Erlandsrovägen 5

218 45 Vintrie

www.sydsvenskarkeologi.se

© 2015 Sydsvensk Arkeologi AB

Rapport 2015:26

Omslag: Allarpsvägen från norr. Foto: Ylva Wickberg

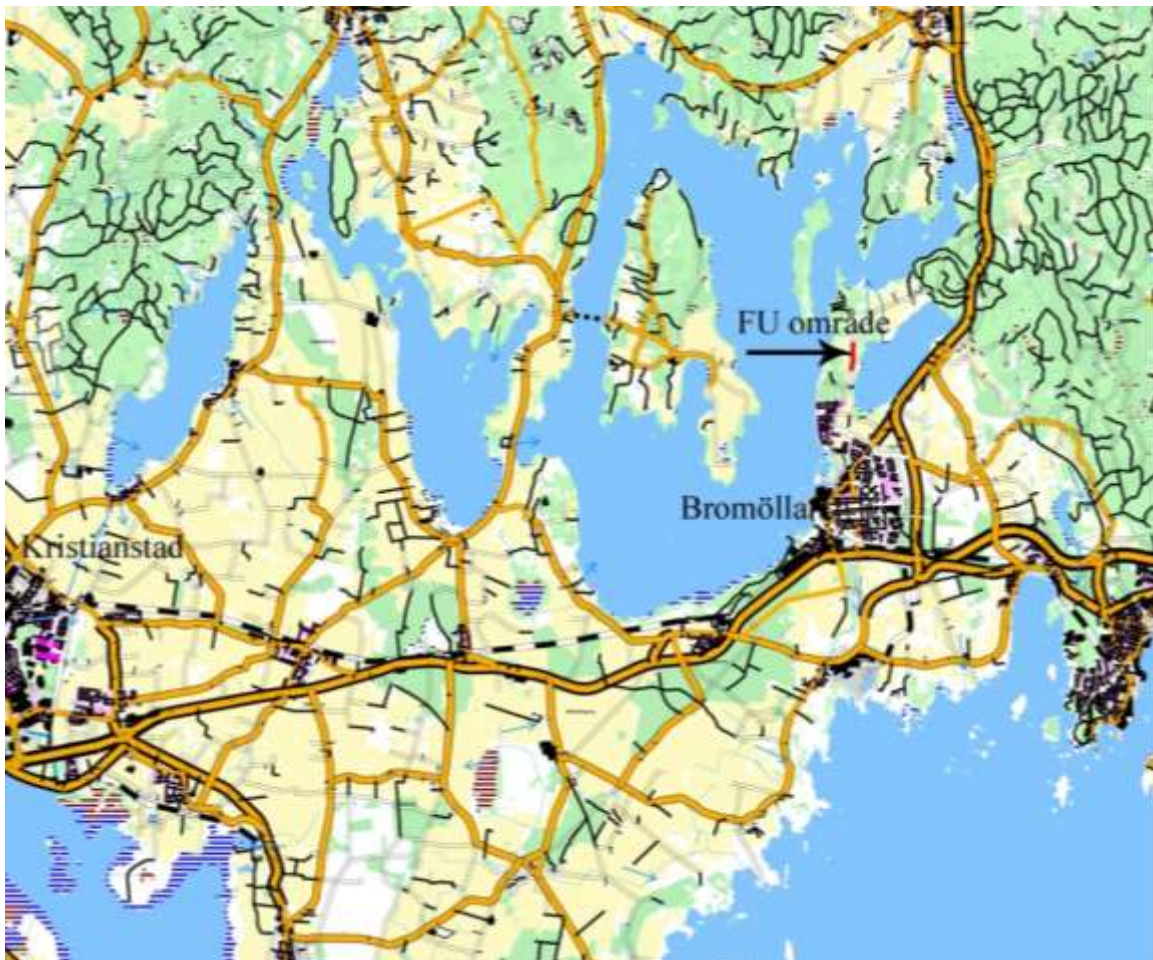
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet, I2014/00893.

Innehåll

Sammanfattning	5
Bakgrund	5
Syfte och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Tidigare undersökningar	6
Resultat	7
Tolkning	10
Referenser	11
Övrigt	11
Administrativa uppgifter	12
Bilagor	14
Bilaga 1, anläggningslista	14
Bilaga 2, fyndlista	14

Figur 1. Karta över Skånes kommuner med Bromölla/Ivetofta markerat.

Figur 2. Topografiska kartan med FU-området norr om Bromölla och Ivetofta markerat.

Sammanfattning

I samband med Bromölla kommuns markarbeten inför anläggandet av en gång/och cykelväg längs Allarpsvägen, norr om Ivetofta, utfördes en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning. Arbetet gjordes i enlighet med Länsstyrelsen i Skånes läns beslut 2014-01-30 (1st dnr 431-28231-2013). Arbetet med G/C vägen skulle beröra fyra fornlämningar Ivetofta nr 4, 74, 149 och 304, men slutligen berördes endast nr 74 och 304. Ivetofta nr 74 berördes dessutom marginellt då området till viss del tidigare övervakats vid rörnedläggning och inga fornlämningar då påträffades. Den yta som berörde Ivetofta nr 304 var till stor del redan uppgrävd vid tidigare rörnedläggning. Däremot påträffades två hårdar, två stolphål en grop och en liten lågtemperaturugn cirka 50 m söder om fornlämning Ivetofta nr 304, samt en liten grop strax norr om Ivetofta nr 74.

Bakgrund

Bromölla kommun avser att bygga en G/C väg mellan Ivetofta och Norreskog. Enligt den ursprungliga planen skulle två fornlämningar i norra delen av Ivetofta beröras, Ivetofta nr 4 och 149, men i ett senare skede visade det sig att inga markingrepp på djupet skulle utföras inom dessa. I vägområdets norra del berördes Ivetofta nr 74 och 304. Den förra har tidigare delvis övervakats i samband med rörnedläggning, men inget av arkeologiskt intresse påträffades.

Syfte och metod

Syftet med förundersökningen var att övervaka de sträckor som drogs i anslutning till kända fornlämningar, och i de fall lämningar påträffades undersöka och dokumentera dessa. Framkomna anläggningar rensades, mättes in i dokumentationssystemet Intrasis, fotograferades, och ett urval av dem undersöktes med skärslev till 50%. Sektionerna ritades, fotograferades och fynd togs tillvara.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet är beläget på västra sidan av Allarpsvägen, som löper i nord-sydlig riktning på ett ca 800 m brett näs mellan Ivösjön i väster och Levräsjön i öster. Jordarterna består huvudsakligen av sandig morän, men det finns även mindre områden med ren sand respektive glacial lera. I området finns ett antal registrerade fornlämningar (figur 3). Längst i söder av den ursprungligt planerade vägsträckan finns Ivetofta bytomt, Ivetofta nr 149:3, och Ivetofta nr 4:1 där 4 urnegravar från yngre

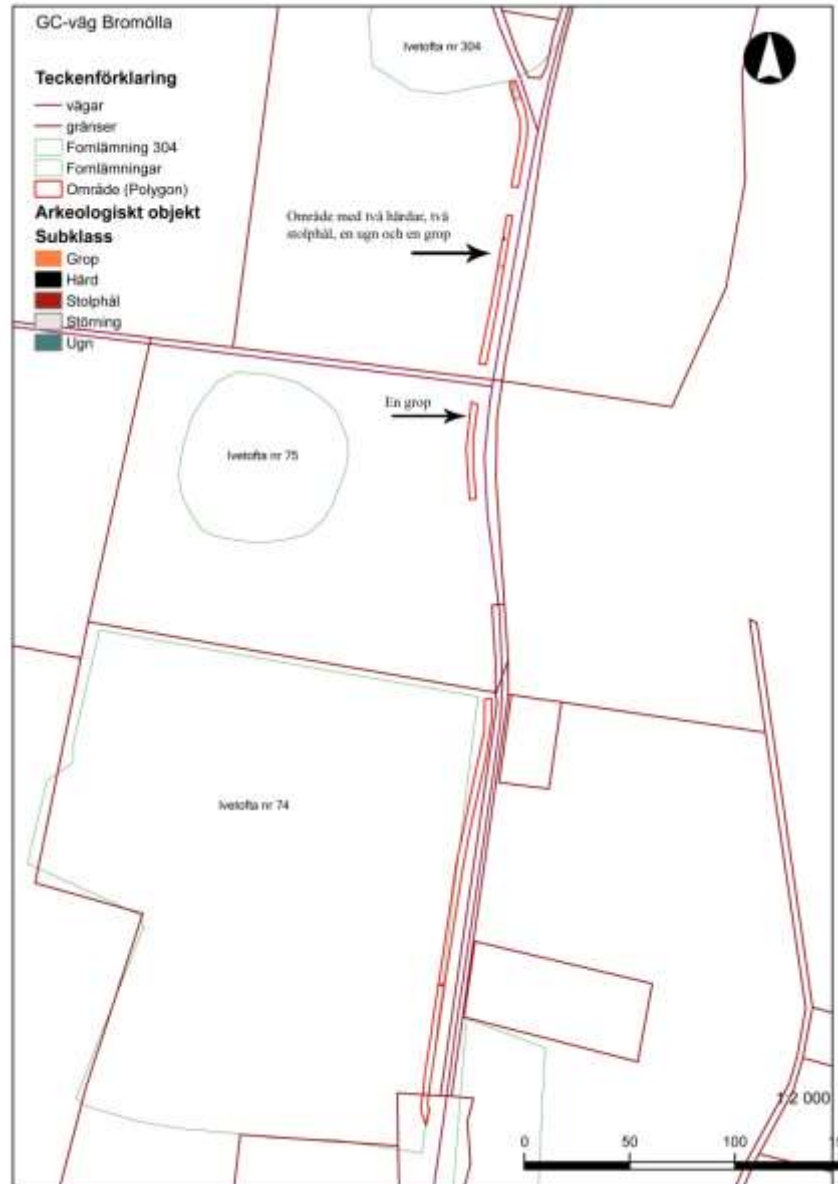
Figur 3. Bearbetat utdrag ur FMIS. I texten omnämnda fornlämningar samt övervakad sträcka.

bronsålder samt boplatzlämningar från mellanneolitikum påträffades i samband med en grustäkt på 1920-talet (FMIS). I norr gränsar vägsträckningen till fornlämning Ivetofta nr 304:1, en boplatz delvis undersökt år 2008 (se *Tidigare undersökningar*). Strax norr om denna finns ett gravfält med en domarring och några resta stenar (Ivetofta nr 13:1-5 och 305). I övrigt finns några förhistoriska boplatser registrerade i anslutning till eller nära vägområdet; Ivetofta nr 74:1, 75:1 och 76:1.

Tidigare undersökningar

I samband med schaktning för nya VA-ledningar längs med Allarpsvägen och Norreskogsvägen, strax väster och norr om den nu aktuella sträckan, utfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning år 2008. Arbetet utfördes av Regionmuseet Kristianstad (Björk 2009). Man påträffade då en tidigare okänd grav (Ivetofta nr 305), samt en nyupptäckt fornlämning – Ivetofta nr 304, en av de nu aktuella fornlämningarna. Där påträffades fem stolphål, fem härdar och sex gropar. Två härdar och två gropar undersöktes. En av groparna var en större nedgrävning som sannolikt är en källargrop i ett långhus. Datering av boplatzen ligger i bronsålder och äldre järnålder. Vid förundersökningen besiktigades även delar av fornlämning Ivetofta nr 74:1 längs med Allövägen. Inga anläggningar eller fynd påträffades (Björk 2009).

År 2006 utförde Regionmuseet Kristianstad en arkeologisk utredning inför uppförandet av villor väster om Allarpsvägen.

Figur 4. Översikt över hela vägsträckan och de arkeologiska resultaten.

Man påträffade då anläggningar av förhistorisk karaktär, ganska glest spridda, varför man tolkade dem vara utkanten av ett boplatssområde, Ivetofta nr 287 (Kockum 2006).

Resultat

Det framschaktade vägområdet var cirka 3,5 m brett och 0,3-0,4 m djupt. Matjorden bestod av brun sandig humus och alven av gulbrun sand. I södra delen av fornlämning nr 305 fanns en större störning som hörde till tidigare röredläggning (figur 4). Omkring 50 m söder om denna påträffades sex anläggningar av boplatsskaraktär; två härdar, två stolphål, en grop och en liten lågtemperaturugn av förhistoriskt slag (figur 7). En mindre grop fanns i schaktområdet mellan fornlämning nr 304 och 74 (figur 7). Alla anläggningar utom en mindre härd undersöktes till 50%.

Figur 5. A 250 från öster. Foto Y. Wickberg.

A 250, härd

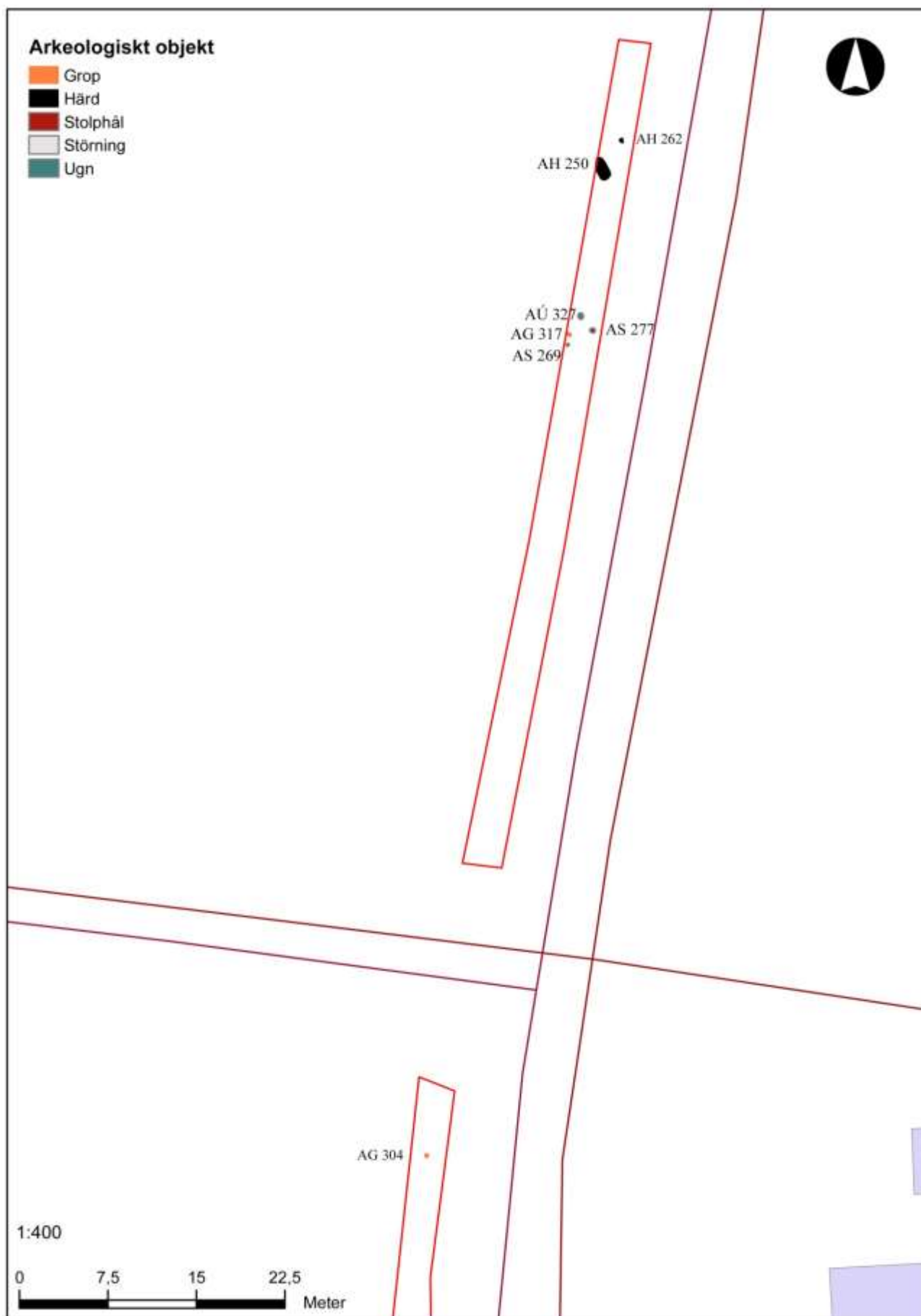
Härden hade rektangulär form, flat botten och var 1,96 m lång, 1,10 m bred och 0,09 m djup (figur 5). Den innehöll rikligt med skörbränd sten, sot och kol.

Figur 6. A 327 från öster. Foto Y. Wickberg

A 327, ugn

Ugnen hade rund form och skålad botten (figur 6). Den var 0,46 m i diameter och 0,34 m djup. Den var fylld med lerklining, främst i norra delen. Lerkliningen låg i mörkt gråbrun, lite sotig sand. I södra delen fanns några stenar, cirka 0,1 m stora, samt mörkbrun sand. I den undersökta halvan återfanns 595 g bränd lerklining (F 2). Lerkliningen hade avtryck av ugnsväggar och vidjor, vidjorna som lämnat avtrycken har varit 1,5-3 cm tjocka.

Figur 7. De påträffade anläggningarnas placering.

Leran är mycket hårt bränd och lätt. Anläggningen utgör en rest av en ugsbotten till en lågtemperaturugn.

A 317, 304, gropar

A 317 var 0,57 m lång och 0,1 m djup med skålad botten. Den innehöll endast mörkbrun humös sand. A 304 var 0,45 m i diam och 0,12 m djup och hade skålad botten, den innehöll en bit av bränd lera (F 1).

A 269 och 277, stolphål

A 269 var 0,24 m i diameter och 0,13 m djup med skålad botten. Den innehöll mörkt gråbrun sand och samt mycket små kol- och lerkliningsfragment. A 277 var 0,4 m i diameter och 0,2 m djup, med flat botten. Fyllningen bestod av mörkt gråbrun sand.

Tolkning

Anläggningarna bedömdes vara av boplatsskaraktär. Alla utom en låg väl samlade, och kan utgöra en del av en aktivietsyta som innefattat eldfängda handlingar som man velat hålla ett stycke från sina byggnader. Anläggningarna är av bronsålder - järnålderstyp, men inget daterande material påträffades och inget träkol har analyserats. Aktivietsytan kan höra samman med någon av de kringliggande tidigare registrerade boplatserna, men ytorna närmast har inte undersökts arkeologiskt så tillhörigheten är oklar.

Referenser

Björk, T. 2009. *Boplatser och en grav i Norreskog*. Arkeologisk förundersökning, 2008. Regionmuseet Kristianstad Rapport 2009:15.

Kockum, J. 2006. *Bromölla 12:46. Arkeologisk utredning 2006, Ivetofta socken, Bromölla kommun, Skåne*. Arkivappport Regionmuseet Kristianstad 113/2006.

Övrigt

Fornminnesregistret FMIS 2015. Riksantikvarieämbetet.

Administrativa uppgifter

Sydsvensk Arkeologi AB projnr:	140009
Länsstyrelsen i Skåne dnr:	431-28231-2013
Datum för beslut:	14-01-30
Län:	Skåne
Kommun:	Bromölla
Socken:	Ivetofta
Fastighet:	Allarpsvägen
Läge:	Ekonomiska kartan, blad 3E 3d och 3E 4d
Koordinatsystem:	RT 90 2,5 gon V
X koordinat:	6219413
Y koordinat:	1416946
Höjdsystem:	RH 70
M ö.h.	16
Fältarbetstid:	2014-09-23—2015-01-09
Antal arbetsdagar:	4
Antal arkeologtimmar:	13
Undersökt yta:	1161
Platschef:	Ylva Wickberg
Uppdragsgivare:	Bromölla kommun
Tidigare undersökningar:	Regionmuset Kristianstad Rapport 2008
Fynd:	Fyndnr 1 – 2, förvaras på LUHM med nr 32 422
Dokumentationsmaterial:	Ritningar, digitala foton, anteckningar och Intrasisprojekt arkiveras på Regionmuseet i Kristianstad
Kostnader:	30 327,60 kr

Bilagor

Bilaga 1, anläggningslista

Anl Id	Typ	Undersökt	Metod	Undersöktandel	Fyndinsamlingsmetod
234	Störning			0	
250	Härd	True	Skärslev	50	
262	Härd			0	
269	Stolphål	True	Skärslev	50	
277	Stolphål	True	Skärslev	50	
304	Grop		Skärslev	50	Handplock
317	Grop	True	Skärslev	50	
327	Ugn	True	Skärslev	50	Handplock

Bilaga 2, fyndlista

Fyndnr	Typ	Material	Sakord	Vikt	Antal	Kontext
1	Bränd lera	Bränd lera		1	1	A 304
2	Bränd lera	Bränd lera	Lerklining	595	80	A 327

Sydsvensk Arkeologi AB

Rapporter 2015

1. Kristianstad 4:13, 4:4 och 4:43. Hästtorget, Kristianstad stad och kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Ing-Marie Nilsson.
2. Citadellstaden 1:1 och 2:1. Landskrona stad och kommun. Arkeologisk förundersökning 2014–2015. Joakim Frejd.
3. Fodret 5 m.fl. Tygelsjö socken, Malmö kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Fredrik Grehn.
4. Hovrätten 20. Kristianstad stad och kommun. Arkeologisk förundersökning 2015. Therese Ohlsson.
5. Lyngsjö 2:5. Fornlämning 77 i Lyngsjö socken, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2015. Thomas Linderöth.
6. Hove 9, Åhus. Fornlämning 23, Åhus socken, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2015. Thomas Linderöth.
7. Norra Vallvägen 32. Kristianstads stad, Kristianstads kommun. Arkeologisk förundersökning 2015. Ing-Marie Nilsson.
8. Limhamn 155:355, Bunkeflo 24:1, Hyllie socken, Malmö kommun. Särskild arkeologisk undersökning 2013. Åsa Berggren.
9. Bastionen 7, fornlämning Kristianstad nr 93, Kristianstad stad och kommun. Arkeologisk förundersökning 2014-2015. Ylva Wickberg.
10. Skepparslöv 27:7, fornlämning Skepparslöv nr 60:1, Skepparslövs sn, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Ylva Wickberg.
11. Råvattenledning. Arkeologisk utredning steg 1, 2015. Red. Bertil Helgesson.
12. Norretullsvägen. Fastigheten Bastionen 6 och 7. Kristianstad stad och kommun. Arkeologisk förundersökning 2015. Ing-Marie Nilsson.
13. Kristianstadsprojektet. Metalldetektorundersökningar 1998-2009. Bertil Helgesson.
14. Färlöv 76:10, 82:1, 83:2, 1:48 och 1:32. Färlövs socken, Kristianstads kommun. Arkeologiska undersökningar 2012 – 2013. Ing-Marie Nilsson.
15. Näsby 35:47. Kristianstads stad och kommun. Arkeologisk förundersökning 2015. Ylva Wickberg.
16. Östra Odarslöv 13:5, ESS-området. Forntid möter framtid. Volym 1 – Bakgrund, genomförande, tolkning och utvärdering. Volym 2 – Undersökningsresultat. Volym 3 – Analyser och bilagor. Odarslöv socken, Lunds kommun. Särskild arkeologisk undersökning 2013. Red. Kristian Brink och Stefan Larsson.
17. Bodarps bytomt. Fornlämning 18:1 i Bodarps socken, Trelleborgs kommun. Arkeologisk förundersökning, 2015. Thomas Linderöth.
18. Renovering av Villie kyrka. Fornlämning 20:1, Villie socken, Skurups kommun. Arkeologisk förundersökning 2015. Thomas Linderöth.
19. Gång- och cykelväg vid Kalkbrottet, Limhamn 155:355, RAÄ Hyllie 37:1, Malmö 167 & 168, Hyllie socken, Malmö kommun. Arkeologisk undersökning 2014. Kristian Brink och Fredrik Grehn.
20. Räng 5:12, Räng socken, Vellinge kommun, Skåne. Arkeologisk utredning 2015. Bertil Helgesson.
21. Tygelsjö 54:2, Tygelsjö socken, Malmö kommun, Skåne. Arkeologisk utredning 2015. Åsa Berggren.

22. Östbergska huset, Kristianstad, Kristianstad kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Tony Björk.
23. Del av Ruuthsbo 20:1 och Svartemölla 1:38. Bjäresjö och Baldringe socknar, Ystad kommun. Arkeologisk utredning. Therese Ohlsson.
24. Kristianstad 4:4. Östra Boulevarden – Tivoligatan m.fl. Kristianstads stad, Kristianstads kommun. Arkeologisk förundersökning 2015. Ing-Marie Nilsson.
25. Kristianstad 4:4. Östra Boulevarden – Nya Boulevarden. Kristianstads stad, Kristianstads kommun. Arkeologisk förundersökning 2015. Ing-Marie Nilsson.
26. Allarpsvägen. Ivetofta socken, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2014-2015. Ylva Wickberg.

